

MUKANDA WA KWIBEDI WA MPOOLO KWI BEENA KODINDA

1 Mpoolo, mutumibwa mwitanyinwe⁽¹⁾ a Yesu Kidishitu mu kikyebe ki'eshimba di'Efile Mukulu, na Sosetene, mukwetu, **2** kwi kakongye k'Efile Mukulu ke ku Kodinda, kwi baamuunwe mu Kidishitu Yesu, ba santu be-tanyinwe⁽¹⁾, na booso abeetanyina⁽²⁾ mu mbalo yooso eshina dia Fumwetu Yesu Kidishitu, mwikale Fumwabo na Fumwetu namu: **3** buuntu na kufukama binupebwe, kwi Efile Mukulu Shetu na kwi Mfumu Yesu Kidishitu.

4 Mafuku ooso nantumbula Efile Mukulu ande pa mwanda wenu, bwa buuntu bw'Efile Mukulu bubenupelwe mu Kidishitu Yesu; **5** bu bianudi'shi mu bintu bioso nubekeeshwe bu ba-mpeta mwadi mu eyi dioso na mu kiwukilo kioso, **6** muyiile'shi bu-kamonyi bwa Kidishitu bubaadi bushinkamishwe munkatshi mwenu, **7** mu kipaso kianushii bakutwe kia buuntu kia lusa su nkimune panukianwindjila ku-fumbulwa kwa Fumwetu Yesu Kidishitu, **8** aye'nyi akenwimika bashimate mpaa na ku nfudiilo [bwa nkeekala] bashabatopekiibwa mwifuku dia Fumwetu Yesu Kidishitu. **9** Efile

(1) Mwibiikale sunga'shi, bebiikale pa kwitanyinwa n'Efile Mukulu; Tala mu Loma 1. 1 na 7. — (2) Sunga'shi: abatekye, abateemuna.

1 KODINDA 1

Mukulu, wiinyi benwitanyiine ku bu-umune bwa Mwan'aye Yesu Kidishitu, Fumwetu, e na kishima.

10 Aku namu nenukankamika, bakwetu, p'eshina dia Fumwetu Yesu Kidishitu'shi, nwikale anwakula booso ngakwilo umunenka, na biakusha kwikala tusaka-tusaka munkatshi mwenu, anka nwikale belungeene kalolo mu lukalo lumune na mu kinangu kimunenka.

11 Mwanda, bakwetu, mbandungule mwanda wenu, kwi ba mwa Kolowe, eshi mwi kwikutweena munkatshi mwenu.

12 Aku namu pushayi biangamba, ngi kwamba'shi ooso a kwanudi kwete kwakula'shi: Ami, ne a Mpoolo; n'ami, ne a Apolose; n'ami, ne a Sefase; n'ami, ne a Kidishitu.

13 A Kidishitu mwi-tshibuule su? Mpoolo babambilwe pa nkulusu pa mwanda wenu su? Sunga'shi nubaadi babatshishiibwe bw'eshina dia Mpoolo su?

14 Nantumbula Efile Mukulu bianshi mubatshishe su ngumune a kwanudi, anka peenda Kidishipusa na Ngayuse,

15 bisha kwakula muntu'shi ami nemubatshishe bw'eshina diande.

16 Nambatshiishe'nyi na shibo ya Setefanase; ku babasheelee ntanguuku su ne mubatshishe mungi muntu nya.

17 Mwanda Kidishitu tamuntume bwa kubatshisha nya, anka bwa kulungula mukandu wi buwa, kushii na kapatupatu ka kwakula, bwa'shi nkulusu a Kidishitu ekala bu shi na kineemo;

18 mwanda lulambukiisho lwa nkulusu lwi bu moombe kwi baaba abashimina, anka nyi mbukome bw'Efile Mukulu kwi'twe abapete kipandjilo. **19** Mwanda mbifundwe'shi: «Nankalwisha bukalabwino bwa bakalamukye na nkashimisha binangu bia bashidimukye»^(A). **20** A mukalamukye e kwikunyi? A mufundji a mikanda e kwikunyi? A sha mpaka a ano mafuku e kwikunyi? Tomono Efile Mukulu mwaluule bukalabwino bwa pa nsenga bu moombe su? **21** Mwanda, pa mwanda'shi mu bukalabwino bw'Efile Mukulu, ba pa nsenga tambawukye Efile Mukulu ku bukalabwino bwabo, bibasaangasha Efile Mukulu, mu moombe wa bulungudi, bwa kupaasha baaba abakumiina; **22** pa mwanda'shi beena Yuda abatekye bilengyeleshi na beena Ngidiki namu abakimbi bukalabwino; **23** anka'twe, atulungula [wa] Kidishitu babambiibwe ku nkulusu, kikokwesho kwi beena Yuda, moombe kwi [beena] maumbo, **24** anka kwi baaba betanyinwe, beena Yuda mpa na beena Ngidiki, Kidishitu nyi mbukome bw'Efile Mukulu na bukalabwino bw'Efile Mukulu; **25** pa mwanda'shi moombe w'Efile Mukulu ngukile bantu kupatuluka, na'shi kubofula kw'Efile Mukulu nkukile bantu bukome. **26** Mwanda ataayi lwitanyino lweni na kineemo, bakwetu, — [munkatshi mwenu] tamwi baasha

(A) Esaya 29. 14.

bukalabwino be bungu ku mbidi, tamwi baasha bukome be bungu, tamwi baasha kineemo be bungu,... **27** Anka Efile Mukulu basangwile mianda yilotakane ya pa nsenga bwa kukwatshisha [bantu] baasha bukalabwino buufu; n'Efile Mukulu basangwile mianda yitshimbakane⁽¹⁾ ya pa nsenga bwa kukwatshisha [mianda] yi bukome buufu; **28** n'Efile Mukulu basangwile bintu bishii na kineemo bia pa nsenga na biabia bilenguulwe, mpaa na bishii kwanka bwa kushimisha biabia bi kwanka; **29** bishakwisadika⁽²⁾ muntu sunga ngumune ku mpala kw'Efile Mukulu. **30** Aku namu anwe nwi baaye mu Kidishitu Yesu, ababekeeshe pa mwanda wetu bu bukalabwino kwi Efile Mukulu, na kululama, na bu-selele, na nkuulo, **31** bwa'shi, bu biabidi bifundwe, «yawa esadika⁽²⁾ esadikile mwi Mwanana»^(A).

2 N'ami nabene, panafikile kwanudi, bakwetu, ntshimufikye na kapatupatu ka kwakula⁽³⁾, su nka bukalabwino, pa kwinuwikisha bu-kamonyi bw'Efile Mukulu; **2** mwanda ntshii mukyebe kuwuka kingi kintu munkatshi mwenu, anka peenda Yesu Kidishitu, na Yesu kidishitu babambilwe ku nkulusu. **3** Mpa n'ami nabene nandji munkatshi mwenu mu kubofula, na moo, na kusuusa kukata; **4** na

(A) Esaya 45. 25; Yelemiya 9. 24. — (1) Sunga'shi: Mianda ibofule. —

(2) Sunga'shi: bishakwikaamisha muntu. — (3) kwakula, mu kish. 1, na 4 = eyi.

kwakula⁽¹⁾ kwande na bulambukishi bwande tabibaadi mu kwakula⁽¹⁾ kwa kapatupatu bwa kukookyesha [bantu], anka mu bilesheesho⁽²⁾ bia Kikudi na bia bukome, **5** bwa'shi lukumii-no lwenu talwikalanga [lwimeene] pa bukalabwino bwa bantu, anka lwikale pa bukome bw'Efile Mukulu.

6 Aku namu atwakula bukalabwino munkatshi mwa bantu bakumbane⁽³⁾, bukalabwino namu bu'shi bwa kino kipungo, sunga bwa ba-fumu ba kino kipungo abakashimina; **7** anka atwakula bukalabwino bw'Efile Mukulu mu kifiiawe, [bukalabwino] bufwame, bwabwa bubaadi Efile Mukulu mubadiile kulongamisha kumpala kwa bipungo⁽⁴⁾ bwa ntumbo yetu; **8** bushii buwukye mukata su ngumune a kino kipungo, (mwanda su babaadia kwibuwuka, tababadia kubaamba Mfumu a ntumbo ku nkulusu), — **9** anka bu biabidi bifundwe'shi: «Kiakia kishii kimwekye na meeso, na kishii kipushikye ku matwi, na kishikituundulwe mwishimba dia muntu, Efile Mukulu bekilumbulwila baaba bamukumiiine»^(A), — **10** anka Efile Mukulu mwitufumbwiile kianka ku Kikudi kiaye; mwanda Kikudi akishishuula mianda yoso, sunga mianda yifwame [muushi] bukata y'Efile Mukulu. **11** Mwanda nnani a

(A) Esaya 64. 4. — (1) kwakula, mu kish. 1, na 4 = eyi. — (2) Sunga'shi: kushinkamisha kwa Kikudi. — (3) Sunga'shi: bantu bashimate, babaniingi. — (4) Sunga'shi: kumpala kwa bipwa nkama.

ku bantu awuku mianda ya muntu, su ta'nka peenda kikudi kia muntu ki munda mwaye? Biabia ta kwi muntu su ngumune awuku mianda y'Efile Mukulu nya, kushii peenda Kikudi ki'Efile Mukulu. **12** Anka'twe, tatwi-batambule kikudi kia pa nsenga nya, anka tubatambwile Kikudi ki'Efile Mukulu, bwatudia kushinguulanga mianda yibetupeelee Efile Mukulu buuntu; **13** yiinyi yatwisaamba'nyi, kushii mu kwakula [kwa bishima] kulambukishwe ku bukalabwino bwa bantu, anka mu kwakula kulambukishiibwe kwi Kikudi, kikwete kwitupatulwiilanga mianda ya mu kikudi kukidila ku bukwashi bwa Kikudi. **14** Aku namu muntu a bupangilo⁽¹⁾ tatambulaa mianda ya Kikudi ki'Efile Mukulu nya, mwanda kwadi mbilotakane; na tebia kwiyishinguula, mwanda ayitundudiibwa'nka mu Kikudi. **15** Anka yawa e mu kikudi atundulaa mianda yoso; ank'aye tatundulwa na muntu su ngumune nya; **16** mwanda «nnani bashingulwiile mitentekyesho y'Efile Mukulu biadia kumuludika»^(A)? Anka atwe twi na mitentekyesho ya Kidishitu.

3 N'ami, bakwetu, ntshimwakule n'enu bu [aakula] na bantu be na Kikudi nya, anka bu [aakula] na bantu ku mbidi; bu [aakula] na baana bakinga mu Kidishitu. **2** Ne mwinupe mabeele a kutoma, ta mwiita nya,

(A) Esaya 40. 13-14. — (1) Sunga'shi: Muntu shii na Kikudi.

mwanda tanubadia kumona bia kwiudia, mpaana binobino tanwi bia kwiudia nya, **3** mwanda nuki'nka ku mbidi. Mwanda, munkatshi mwenu mwi kiuutu na kwikutwena⁽¹⁾, ta nwi ku mbidi na ntambukilo enu mwikale bu a bantu su? **4** Mwanda paki muntu aakula'shi: Ami, ne a Mpoolo; na mungi'shi: ami, ne a Apolose, ta nwi bu bantu su? **5** A biabia Apolose nnanyi, na Mpoolo nnanyi? Nyi mbafubi benufishe ku lukumiino, na bu mupuunda Mfumu bibapeele ooso a kwabadi. **6** Ami, nankunyine, Apolose bamiamiine meema; anka Efile Mukulu ngi bakushiishe. **7** Mu kipaso kia'shi, sunga yawa akunu te kintu, sunga yawa amiamina meema, anka Efile Mukulu kwete kwibikusha. **8** Aku namu yawa akunu na yawa amiamina be'nka mumune⁽²⁾; anka muntu ooso akapeta bweedi bwaye mupuunda mufubo waye'ye nabene. **9** Mwanda twi beena mufubo umune n'Efile Mukulu; anwe nwi efuba di'Efile Mukulu, lwibako lw'Efile Mukulu. **10** Mupuunda buuntu bw'Efile Mukulu bubampelwe, bu mwibaki sha bukalabwino, nantuule kibangilo, na mungi muntu namu ayibaka panundu; anka muntu ooso ataluule kipaso kiayibaka panundu. **11** Mwanda muntu ta kutuula kingi kibangilo kilekeene na kiakia kituudiibwe, kiikale Yesu

(1) Sunga'shi: Kwitshibeena. — (2) Ngi kwamba'shi: mufubo wabafubu ngumune.

1 KODINDA 3

Kidishitu. **12** Aku namu su muntu ayibaka pa kiakia kibangilo na kilonda kia oolo, na kia fwalanga, na mabwe a neeme, na mitshi, na lubishi, na soni, **13** mufubo wa muntu ooso awukamweka patooka, mwanda efuku adikeuleesha, mwanda adio adikafumbulwa ku kaalo; na su mufubo wa muntu wekala naminyi, kaalo akakeushinkamisha. **14** Su mufubo wa muntu ubayibakile panundu washadidiila, akatambula bweedi; **15** su mufubo wa muntu wakashiidika, aye akemushimi-sha, anka'ye nabene akapashiibwa, anka bu kiokolwe⁽¹⁾ mu kaalo.

16 A tanuwuku'shi nwi ntempelo a Efile Mukulu na'shi, Kikudi ki'Efile Mukulu nkishaale mwanudi su? **17** Su muntu alwisha ntempelo a Efile Mukulu, Efile Mukulu akamulwiisha, mwanda ntempelo a Efile Mukulu e selele, n'anwe mbianudi beekale.

18 Takwidimbanga muntu aye nabene: su muntu munkatshi mwenu amwekwa bu mushidimukye mu kino kipungo, ekale bu e na moombe, biadiakwikala mushidimukye; **19** mwanda kushidimuka kwa mu ino nsenga nyi mmoombe kumpala kw'Efile Mukulu; mwanda nkufundwe'shi: «Aye ngi akwata baasha bukalabwino mu bulamalama bwa'bo»^(A), **20** na dingi'shi: «Mwanana ashinguula mitentekyesho ya baasha bukalabwino, eshi

(A) Yobo 5. 13. — (1) Sunga'shi: kiopolwe.

nyi ngia bisumanga»^(A). **21** Biabia muntu tetumbishanga mu bantu nya, mwanda bintu bioso mbienu, **22** sunga Mpoolo, sunga Apolose, sunga Sefase, sunga nsenga, sunga muwa, sunga lufu, sunga bintu bia binobino, sunga bintu abifiki: bintu bioso mbienu, **23** n'anwe nwi ba Kidishitu, na Kidishitu nga Efile Mukulu.

4 Muntu ooso ekale awuku bino pa mwanda wetu, — [etwaate] bu bafubi ba Kidishitu, na bu bapeebwe bushito bwa kuludika mianda yifwame y'Efile Mukulu. **2** Pano, kibashaala, kiabatekye kwi baaba bapeebwe bushito, nyi nkia'shi muntu bamusangane mushimate. **3** Anka, kwandi, ntamono bu kintu bianudia'nwe kutaluula biandji, sunga ntalulwiilo a bantu; na sunga ami nabene ntanetshibila mwanda nya. **4** Mwanda ntshii na mwanda mu muntu e munda mwande; anka pa biabia, ntanebingisha; anka awuku biandji nyi Mfumu. **5** Biabia, tanutshibanga kiimu kumpala kwa kipindji [kia kwikitshiba], mpaa n'abikafiki Mfumu, yawa akatuusha patooka mianda yifwame ya mufito, na nkafumbula mpango ya mashimba; na penyi paapa muntu ooso akatambula kwaye kukaanyiibwa akutukila kwi Efile Mukulu.

6 Aku namu, bakwetu, naakula bino bu kilesheesho bwande na bwa Apolose pa

(A) Lono 94. 11.

1 KODINDA 4

mwanda wenu, bwa'shi anwe nwiye kwatudi, bianusha kukaamisha mitentenkyesho yenu kunundu kwa kiakia kifundjiibwe; bianusha kwikaamisha bwa umune na kupeesha mungi. **7** Mwanda a nnani atuulu kwilekeena munkatshi mwobe [na mungi mukwenu]? Dingi nkinyi kiodi nakio, kiohimutambule? Na dingi su wemwikitambule, bwakinyi wesadika, bu'be shibekitamwile? **8** Anwe nubapu kwikuta; anwe tanudi ba-mpeta; anwe nubamunana⁽¹⁾ kushii'twe; n'ami nandidi'shi nwikale bamunane, biatudiakwikala booso badie bufumu pamune n'enu! **9** Mwanda nantentekyeshashi, Efile Mukulu betutuu-dile mu uno mwanda bu ba kunyima, atwe batumibwa, bu bantu baabikiishwe lufu; mwanda twibatudiibwe bwa kubandjilwa na ba pa nsenga, na kwi bamwikeyilu, na kwi bantu. **10** Atwe, twi balotakane bwa kifulo kia Kidishitu, anka'nwe nwi na bukalabwino mu Kidishitu; atwe twi babofule, anka'nwe nwi bukome; anwe nwi baneemekiibwe, anka'twe twibapeeshiibwe. **11** Mpa na pa yino saa atukyengye na sala na nyota, na twi miswa, na atukupilwa mpi, na tatwi na kishaleelo kimune, **12** n'atufumbakana, twafubanga na maasa etu; atukayibwa, atwe twelanga mwabi; atubingwabingwa, atwe twakookyelanga; **13** abetudimbila mianda, atwe twasendeelanga;

(1) Sunga'shi: kubikala, kutwela mbufumu.

tubafiki bu bisooswa bia pa nsenga na bu bashaadile ku booso mpaa na binobino. **14** Ta mbwa kwinkwatshisha buufu bunanfundu yino mianda, anka nenudimuna bu baana bande bakumiinwe. **15** Mwanda nwikwikala na balambukishi binunu ekumi mu Kidishitu, sunga mbiabia tanwi na ba nshenu be bunginya, mwanda nemwinutandjishe mu Kidishitu Yesu ku mukandu wi buwa. **16** Biabia'mi nenusendeela'shi nungambule.

17 Ngi bwakinyi nemwinutumine Timotee, mwikale mwan'ande mukumiinwe na e na kishima mu Mfumu; akenutentekyesha bwikashi bwande⁽¹⁾ mu Kidishitu, bu biandambukisha kooso mu kakongye na kakongye. **18** Aku namu bangi mbekale na kwitatula, bu'shi ntanadia kufika kwanudi; **19** anka nankafiki kwanudi binobino, su Mfumu bakumiina, na nankashinguula, kushii wa eyi dia baaba abekaamisha, anka bii bukome. **20** Mwanda bufumu bw'Efile Mukulu tabwi mu ngakwiilo anka bwi mu bukome. **21** Anukyebe kinyi? Mfikye kwanudi na lukodi, su [mfikye] na kifulo na kikudi kia kupopeela?

5 Atupusha abaakula mbalo yoso'shi kwi lukyebanokyebano munkatshi mwenu, na lwiinyi lukyebanokyebano lushekeele sunga munkatshi mwa [beena] maumbo, mu kipaso kia'shi muntu e na mukashi a shaye

(1) Sunga'shi: mwikeelo wande, mutambukilo wande mwi Mfumu.

1 KODINDA 5

[bulunda]. **2** N'anwe nubekaamisha, na tanwi bakyebe kudila maalo, bwa'shi yawa mukite kiakia kikitshiino ekala mukatushiibwe munkatshi mwenu. **3** Mwanda bwande'mi, paami kukutwa kwikala n'enu ku mbidi, anka mwikale [n'enu] mu kikudi, nemupwe, bu ekwanka, mwate kitshibilo **4** (paanwe kwikala babungiibwe pamune na kikudi kiande na bukome bwa Fumwetu Yesu Kidishitu), bwa kutambika, mwishina dia Fumwetu Yesu Kidishitu, yawa mukite kiakia kikitshiino, **5** [nemwate kitshibilo, na kwamba'shi] nkutam-bika Satana yawa muntu e biabia bwa kulwisha kwa mbidi, bwa'shi kikudi kiaye kiikale kipaashiibwe mwifuku dia Mfumu Yesu. **6** Kwisadika kwenu takwi buwa; tanuwuku'shi ndambo ipeela ya lefene akikaamisha musabu ooso ushima? **7** Katushayi lefene mukulu bwa'shi nwikale musabu upya, bu bianushii na lefene. Mwanda namu, Kidishitu, pasaka eetu, baadi mulambulwe: **8** ngi pa mwanda kinyi tusepeele feete kushii na lefene mukulu, sunga na lefene a bulamalama na a buntoomboshi, anka na mikate yishii na lefene yi patooka na y'eyendo.

9 Ne mwinufundjile mu mukanda, bianusha kwikala bukuuku na baasha lukyebanokyebano, **10** ta'nka pa mwanda wa baasha lukyebanokyebano ba yino nsenga

nya, sunga baasha malaka⁽¹⁾ na banyengani, sunga balangwidi ba mankishi, pa mwanda biabia abituungu'shi nukatukye pa nsenga; **11** anka, binobino, nemwinufundjile'shi, su muntu ayitanyinibwa'shi mukwetu mwikale sha lukyebanokyebano, sunga sha malaka, sunga mulangwidi a nkishi, sunga sha kukaana, su nkodi a malofu, sunga munyenganyeni, tanwikalanga bukuuku naaye, tanudiana sunga na muntu e biabia. **12** Mwanda, a wandji nawo ngunyi wa kutshibila bantu ba paasha kiimu? Anwe, tanwi bia kutshiba kiimu kia bantu be munda su? **13** Anka baaba ba paasha, Efile Mukulu ebatshibila kiimu. Katushayi ntomboshi munkatshi mwenu'nwe banabene.

6 Muntu a kwanudi, paadi na mwinaye mwanda, e bia kwelekyesha kwimuka kiimu kumpala kwa bashii balulame na kukutwa [kwimuka] kumpala kwa ba santu? **2** Anwe tanuwuku'shi, ba santu banatshibile ba pa nsenga kiimu su? Na su ba pa nsenga abatshibilwa kiimu kwanudi, tanwibapwandjikile bwa tulumbu tupeela su? **3** Tanuwuku'shi, atwe atukatshibila bamwikeyilu kiimu? na [tatukatshibila] mianda ya uno muwa kiimu nya? **4** Biabia su nwina biimu bia mianda ya uno muwa, tuulayi baaba abamweka kushii bushito mu kakongye [bu ba-nsushi]. **5**

(1) Sunga'shi: baasha lwabi lwa fwalanga.

1 KODINDA 6

Naakula bwa kwinkwatshisha buufu: a bino ta kwi muntu munkatshi mwenu sha bukabalwino, takwi sunga ngumune nya, akwikala mupwandjikile kwata kitshibilo munkatshi mwa bakwabo? **6** Anka mukwetu umune ayimuka na mungi ku kiimu, na biinyi biabia kumpala kwa [bantu] bashii bakumiine. **7** Biabia nyi mbipwe kwikala mu kipaso kioso kilema mwanudi, paanwe kwikala na biimu munkatshi mwenu. Bwakinyi tanukumiina kudimbiilwa? bwakinyi tanulekyela namu benulwishiisha? **8** Anka'nwe, anudimbiila namu na kulwishiisha, na biinyi biabia bakwenu banulwishiisha. **9** Tanuwuku'shi bashii balulame tabakapiana bufumu bw'Efile Mukulu su? Tanwidimbanga bwa wawa mwanda: sunga baasha lukyebanokyebano, sunga balangwidi ba nkishi, sunga balumekashi⁽¹⁾, sunga baaba abelwishiisha abo banabene na balume, **10** sunga bangifi, sunga baasha lwabi, sunga ba-nkodi ba malofu, sunga baasha kukaana, sunga banyenganyi, tabakapiana bufumu bw'Efile Mukulu. **11** Na bangi ba kwanudi, nubaadi biabia; anka nubaadi basuulwe, anka nubaadi bamuunwe, anka nubaadi babingishiibwe mwishina⁽²⁾ dia Mfumu Yesu, na ku⁽²⁾ Kikudi ki'Efile Mukulu eetu.

(1) Bantu balume be mianda bu bakashi. — (2) Kwamba'shi: muyiile bukome bweshina na bwa Kikudi.

12 Bintu bioso mbimpebwe matalwa akukita, anka bintu bioso tabi na bukwashi nya; bintu bioso mbimpebwe matalwa akukita, anka ntankelekyeela, ami, kumuniibwa ku kintu sunga nkimune. **13** Mwiita [wi kwanka] bwa kifu, na kifu [ki kwanka] bwa mwiita; anka Efile Mukulu akashimisha kiinyi kifu mpaa na [wiinyi] mwiita.

Aku namu mbidi tayi kwanka bwa lukyebanokyebano, anka [yikwanka] bwa Mfumu, na Mfumu [ekwanka] bwa mbidi. **14** Anka Efile Mukulu basaangwiile Mfumu [munkatshi mwa bafwe], na aketusaangula [namu] ku bukome bwaye. **15** Tanuwuku'shi mbidi yenu mbiina-mbidi bia Kidishitu? Biabia namu nekwata biina-mbidi bia Kidishitu bwa kwibiyikasha biina-mbidi bia mukashi mwina lusandji? Biobio tabia kukitshika! **16** Tanuwuku'shi, yawa mwikumbasheene na mukashi mwina lusandji mwikale mbidi yimune [na yawa mukashi]? «Mwanda bubidi bwabo, biamba'ye, abakeekala mbidi yimune»^(A); **17** anka yawa mwikumbasheene na Mfumu mwikale kikudi kimune [n'aye]⁽¹⁾. **18** Suukayi lukyebanokyebano: mulwisho ukampanda aukitshi muntu wi paasha pa mbidi, anka yawa sha lukyebanokyebano alwishisha mbidi yaaye'ye nabene. **19** Tanuwuku'shi, mbidi yenu nyi ntempelo a Kikudi-e-selele kii munda mwenu,

(A) Kibangilo 2. 24. — (1) Tala mu Loma 8. 9.

na kianudi batambule kwi Efile Mukulu? Na tanwi kwanka bwenu'nwe banabene; mwanda nubaudilwe ku muulo. **20** Biabia Tumbishayi Efile Mukulu mu mbidi yenu.

7 Aku namu, pa mwanda wa bintu bibaanudi banfundjile, bibuwa kwi muntu mulume kushii'ye kukuma mukashi; **2** anka, pa mwanda wa lukyebanokyebano, [muntu] ooso ekale na mukashi aaye'ye nabene, na mukashi ooso ekale na aye mulume nabene. **3** Mulume ooso akitshine mukashi aaye kia-
kia kimupwandjikile na kalolo, n'anka biabia namu'nyi mukashi kwi mulume. **4** Mukashi te na matalwa ku mbidi yaaye nabene nya, anka mulume; n'anka biabia namu mulume te na matalwa ku yaaye mbidi nabene nya, anka mukashi. **5** Muntu tasuminanga mwinyaye nya, ank'ako kwikale kwipusheena, bwa kipindji kipeela, bwa'shi nwipaane ku luteko, na'shi nukepeteene'nyi pamune, bwa'shi Satana tenutompanga pa mwanda wa kukutwa kwa kutonta kwa mbibi. **6** Aku namu ami naakula bino mu [kwande] kupusha, ta mbu mwiiya nya; **7** anka nankumiina'shi bantu booso bekale bu biandji'mi; anka muntu na muntu ooso e na kia buuntu⁽¹⁾ kiaye'ye nabene kia lusa kia kw'Efile Mukulu, umune n'au mwikelo, mungi na waye. **8** Aku namu nalungula baaba bashayibakiile na bakashi

(1) Sunga'shi: kipeebwe kia buuntu.

ba bafwe'shi, bibuwa bw'abo kushaala bu biandji'mi. **9** Anka su tabawuku bia kulama kutoonta kwa mbidi, bayibakile, mwanda mbikile buwa kwibakila pe kwikala na lwabi lukilekile⁽¹⁾. **10** Anka ku mwanda wa baaba bayibakile, ami nebakamika, kushii'mi, anka Mfumu: eshi mukashi tekalanga mulamuu-nwe kwi mulume; **11** (na su balamuunwa, ashaale kushii'ye kwibakilwa, sunga'shi elombasheene na mulume aaye;) na'shi mulume tapelanga mukashi aaye nya. **12** Anka ku mwanda wa bangi [bantu], namba, ami, ta Mfumu nya: eshi su mukwetu kampaanda e na mukashi shimukumiine, na'shi yawa mukashi akumiina kushaala n'aye, tamushilanga nya; **13** Na su mukashi kampaanda e na mulume shimukumiine, na'shi yawa mulume akumiina kushaala n'aye, tashilanga mulume [aye] nya. **14** Mwanda mulume shi mukumiine mmwamuunwe kwi mukashi, na mukashi shi mukumiine mmwamuunwe kwi mukwetu [mulume aaye]; ku mwanda su tabi biabia baana beenu bekwikala na mako; anka binobino mbasantu. **15** Anka su yawa shimukumiine akatuka, akatukye; mukwetu mulume sunga mukashi tamumuniibwe mu kiakia kipaso; anka Efile Mukulu betwitanyine [bwa kutambuka] mu kufukama. **16** Mwanda kiowuku nkinyi, mukashi, su tokapaasha

(1) Sunga'shi: kwikala n'eshimba dii kaalo.

1 KODINDA 7

mulume obe? Sunga'shi kiowuku nkinyi mulume, su tokapaasha mukashi obe? **17** Anka, muntu ooso atambukye bu bimwabikiishe Mfumu, muntu na muntu bu bimwitanyine Efile Mukulu; na bino ngi biantumu eyi mu tukongye twoso.

18 Su kwi muntu baadi mwitanyinwe aye musalwe, teyalushanga bu shi musalwe. Su kwi muntu baadi mwitanyinwe pabaadi tasadilwe, tasadiibwanga. **19** Kusadiibwa kwi bisumanga, na kushisadiibwa kwi bisumanga; anka kulama kwa miya y'Efile Mukulu. **20** Muntu ooso abombeele mu lwitanyino lwalwa [mubaadi'ye] pabaadi mwitanyinwe. **21** Su paboyitanyinwe boodi mpika, tweekalakashanga; anka, su wemulombeene kwikala mulungantu, ebikite binobino: **22** mwanda mpika mwitanyinwe mu Mfumu nyi mufungushii-bwe a Mfumu; n'anka biabia namu muntu mulungantu baadi mwitanyinwe nyi mpika a Kidishitu. **23** Nubaadi bawudiibwe ku muulo; tanwikalanga ba-mpika ba bantu. **24** Bakwetu, muntu ooso ashaale peepi n'Efile Mukulu mu kipaso kibaadi mwitanyinwe.

25 Aku namu, pa mwanda wa baaba beekale kamame⁽¹⁾, ntshii na ekoma dia Mfumu; anka nantuusha biande biampwandjikisha bu [muntu] mutambule lusa

(1) Kamame: Pano abaakula bwa booso balume sunga bakashi bebiikale.

kwi Mfumu bwa kwikala na kishima. **26** Biabia nampwandjikisha'shi bino bi buwa, pa mwanda wa lukalo lwi binobino, eshi bi buwa, [biangakula], kwi muntu biakwikala biabia biadi. **27** We mwiyaibakishene na mukashi, tokimbanga biakwikala mulamuunwe kwadi. Su twemwiyaibakishene na mukashi, tokimbanga mukashi. **28** Anka, sunga wiinyi oyibakila, twemulwishe nya; na su kamame kayibakilwa, tankalwishe nya. Anka baaba abakitshi bino abakeekala na malwa bwa bitale mbidi; anka'mi nenukalwiila. **29** Aku namu namba bino bakwetu: kipindji kii bu-kopo: kubashaala, bwa baaba be na bakashi bekale bu bashii na'bo; **30** na bwa baaba abadidi, anka bu bashaabadidi; na baaba abasepeela, anka bu bashaabasepeela; na baaba abawulu, anka bu bashii n'abio. **31** Na baaba abafubisha na bia ku nsenga, anka bu basha-bebifubisha mu kwabo kukumiina; mwanda mwikelo wa nsenga aukidi. **32** Anka nankyebe bwa'shi nwikadikye kushii kiongwa. Yawa shii mwibakile e n'eshimba dipaane ku bintu bia Mfumu, kipaso kipwandjikile'ye kusangasha Mfumu; **33** anka yawa mwibakile e n'eshimba dipaane ku bintu bia ku nsenga, kipaso kipwadjikile'ye kusangasha mukashi aaye. **34** Kwi kwilekeena pankatshi pa mukashi na kamame: yawa shi mwibakilwe e n'eshimba dipaane ku bintu bia Mfumu, bwa kwikala mu

1 KODINDA 7

santu ku mbidi mpaa na ku kikudi ; anka yawa mwibakilwe e n'eshimba dipaane ku bintu bia pa nsenga, kipaso kipwandjikile'ye kusangasha mulume aaye. **35** anka namba bino bwa buwa bwenu; ta mbwa kwinusshitshika mu miooshi nya, anka pa mwanda wa kiakia kii buwa, na bianudiakwipaana ku mufubo wa mfumu kushii kalenganyi. **36** Anka su muntu apwandjikisha'shi, kwete kukita kipaso kishii kipwandjikile na bu-kamame bwaye⁽¹⁾, na'shi mmupwe kukisha mafuku a buwa bwa busongwakashi bwaye, na'shi abituungu biikale'nka biabia, akite kiakia kiakyebe: talwisha nya; — beyibakisheene. **37** Anka yawa mukwate pe poo mwishimba diaye, na shii mu matalwa mwa lwalwa lukalo, anka mwikale mfumu a kikyebe kia diaye eshimba, na mwate kitshibilo mwishimba diaye bwa kula ma bu kamame bwaye, akitshi biya. **38** Biabia, wiinyi ayibakila⁽²⁾ akitshi biya; na wiinyi yawa shayibakila⁽³⁾ mukishekishe kukita biya. **39** Mukashi mwanyiibwe mu kipindji kioso kii mulume aaye na muwa; anka su mulume aye babombeela mu tulo, e bulungantu bwa kwibakilwa kwi yawa akumiina, anka peenda mu Mfumu; **40** anka, mu kwande kumona, mwikale na muloo ukilekile su ashadidiila

(1) Sunga'shi: mwan'aye mukashi kamame. — (2) Sunga'shi: yawa ayibakisha mwan'e mukashi. — (3) Sunga'shi: yawa shayibakisha mwan'e mukashi.

biabia: aku namu nampwandjikisha'shi ami namu ne na Kikudi ki'Efile Mukulu.

8 Pa bitale mwanda wa bintu bilambulwe mankishi, atuwuku — (mwanda atwe booso twi na kiwukilo; kiwukilo akitatushaa [muntu]; anka kifulo akiyibakaa. **2** Su muntu apwandjikisha kuwuka kintu kikampanda, tawuku kintu sunga nkimune bu abituungu kuwuka nya; **3** anka su muntu mufule Efile Mukulu kifulo, yawa muwukibwe kwadi). — **4** Biabia pa bitale mwanda wa kudia bintu bilambulwe mankishi, atuwuku'shi nkishi te kintu mu nsenga, na'shi ta kwi mungi Efile Mukulu nka peenda'aye umune bupenka. **5** Mwanda namu su kwi bangi abetanyinwa bu b'efile, sunga mwiulu, sunga pa nsenga, (bu bi b'efile be bungu na ba-fumu be bungu,) **6** anka bwetu'twe kwi'nka Efile Mukulu umune Yaya, kwadi ngi akutuukila bintu bioso, atwe namu [twi kwanka] bwaye'ye, na Mfumu umune, Yesu Kidishitu, kukiila kwadi'ye ngi kupangiibwe bintu bioso, atwe namu kwadi'ye [nyi kwatudi na muwa]. **7** Anka kiwukilo takii mwi [bantu] booso nya; anka bamoo-bamo, pakwikala mpaa na binobino na kinangu kia nkishi, abadi bintu bu bilambulwe kwi mankishi, na kinangu kiabo paakio kwikala kibofule, akilwishiiibwa. **8** Aku namu mwiita tawitutakula kwi Efile Mukulu; su taatudi, tatwibakutwe nya, na su atudi, tatwi na kintu

kitentekwe nya. **9** Anka dimukayi tala bwa-bwa bulungantu bwanudi nabo bwafika ebwe dia kikokwesho bwa babofule. **10** Mwanda su muntu akumono, obe e na kiwukilo, we mushaale ku meesa mu ntempelo a manki-shi, kinangu kia yawa mubofule, takikeekala kitakulwe bwa kudya bintu bilambulwe nkishi su? **11** na yawa mubofule, mukwetu abadi bafwiile kwi Kidishitu, akashimina ku kiwukilo kiobe. **12** Aku namu pakulwishiisha bakwetu bino, na pa kutapa kinangu kiabo kibofule, anulwishiisha Kidishitu. **13** Ngi pa mwanda kinyi, su mwiita wi bu kintu kia kuponesha nakio mukwetu, ami ntanadye mwiita nya, bwa looso, bwa kupela kwikala bu kikokwesho kwi mukwetu.

9 Ami ntshii mulungantu su? Ami ntshii mutumibwa su? Ami ntshii mumone Yesu fumwetu su? Anwe'ba ta nwi kipeta kia mufubo wande mu Mfumu su? **2** Su bwa bangi bantu ami ntshii mutumibwa, ne mwibwikale kwanudi'nwe; mwanda anwe nwi kitaampi kia butumibwa bwande mu Mfumu. **3** Bino ngi kwilamwiina kwande kwi baaba abangipusha. **4** Atwe'ba tatwi na matalwa a kudya na kutoma su? **5** Atwe'ba tatwi na matalwa a kutwala mukashi [mu lwendo], su mwikale nkashanetu, bu [abikitshi] bangi batumibwa, na bakwabo na Mfumu, na Se-fase su? **6** Ank'ami na Banabasa ngi bashii

na matalwa a kukutwa kufuba su? **7** Nanyi kooso'ku akwenda mu [kulwa] ngoshi na makwashi aaye'ye nabene? Nanyi akukuna mutshi wa finyo na shii biakudia bikuba biao? Sunga'shi nanyi akudiisha lombe [lwa ngombe] anka shii biakudia⁽¹⁾ mabeele a lombe? **8** Nangakula yino mianda muyiile abiakulaa bantu su? Sunga mwiiya namu tawakula yino mianda su? **9** Mwanda mu mwiiya wa Mose mufundjibwe'shi: «Twanyanga kukanwa kwa ngombe pafuuntu poondo⁽²⁾»^(A). Efile Mukulu e na mwanda na ngombe su? **10** Su mbwetu bwakwete kwakwila bino bioso? Mwanda mpa mwanda wetu ufundjibwe yino mianda, eshi yawa adimi e na kiakudima na lukulupilo, na'shi yawa afuuntu ntete [e na kiadia kufuunta] mu lukulupilo lwa kwimupetela kantu. **11** Su atwe tubaadi bakune pa mwanda wenu [bintu] bia mu Kikudi, ta mbikilekile buwa atwe namu kuwumbula [bintu] bia ku mbidi su? **12** Su bangi be na aa matalwa panudi, atwe tatwi nao akilekile kwanudi su? Anka'twe tatwibafube na aa matalwa, anka twi bakookyele bioso, bwa kupela kutuula kibaambo⁽³⁾ ku mukandu wi buwa wa Kidishitu. **13** A tanuwuku'shi baaba abafubu ku bintu bia kishila abadiiya [biabia abifiki] ku ntempelo; eshi baaba abafubu ku meesa

(A) Detelonome 25.4. — (1) Ni nkwamba'shi : kutoma mabeele. — (2) Sunga'shi : kupuula ntete. — (3) Sunga'shi : kubaamba.

1 KODINDA 9

a kilambwilo be na kiabo kipese ku meesa a kilambwilo? **14** Anka biabia namu, Mfumu bapeele baaba abalungula mukandu wi buwa matalwa a kudiila ku mukandu wi buwa. **15** Anka'mi ntshimufube na aa matalwa mu kintu su kimunenka kia ku bino, na ntshimufunde bino, bwa'shi bikale binkitshiinwe namu; mwanda bi buwa kwandji'mi kufwa, pe [kumona] muntu alwisha ntumbo yande. **16** Mwanda su nalungula mukandu wi buwa, ntshina kiandja kwitumbisha, mwanda nyi ndukalo aluntuungu kukumbasha, mwanda malwa kwandji'mi su tandungula mukandu wi buwa. **17** Mwanda su nankitshi biabia mu kukumiina kwande, ne na efuto mwanka; anka sunga ta mbiabia, mufubo wa bulami ngumpebwe. **18** Biabia efuto diande nkinyi? Nkwamba'shi, mu kulungula kwa mukandu wi buwa, nayikasha mukandu wi buwa kushii efuto, bwa kupela kufubisha kintu su nkimune bu'mi e na matalwa mu mukandu wi buwa. **19** Mwanda paami kwikala mulungantu kwi bantu booso, ne mwituule bu mpika a bantu booso, bwa kukuminisha bantu be bungi; **20** na kwi beena Yuda, nemwikale bu mwina Yuda, bwa kukuminisha beena Yuda; kwi baaba babaadi muushi mwa mwiiya, bu'mi mwikale muushi mwa mwiiya, kushii'mi kwikala muushi mwa mwiiya ami nabene, bwa kupeta baaba babaadi muushi mwa mwiiya;

21 kwi baaba babaadi kushii mwiiya, nka bu'mi baadi kushii mwiiya (kushii'shi ne mwikalale shi na mwiiya ku lupese lw'Efile Mukulu, anka ne mukookyele mu kululama kooso mwi Kidishitu), bwa kupeta baaba bashibaadi na mwiiya. **22** Neekala kwi babofule [bu] mubofule, bwa kupeta babofule; neekala [bu] bintu bioso kwi [bantu] booso, bwa'shi mu kipaso kioso mpaashe bamo bantu. **23** Na nankitshi bintu bioso ku mwanda wa mukandu wi buwa, bwa'shi ngikale akupetekyelwa naye.

24 A tanuwuku'shi, baaba abasuuku lubilo [mu kipalwe] abasuuku booso; anka umune ngi atambulaa efuto? Suukayi lubilo mu kipaso kipwandjikile kutambula efuto. **25** Aku namu yawa alu ngoshi mu kwishindeena e na mwiiya mu bintu bioso; biabia abo mbwa kutambula kilongo akilwilaa; anka'twe [bwa'shi tutambule] kishakilwilaa. **26** Biabia ami nasuuku bino lubilo, kushii bu muntu shawuku kepatshilo; naalu ngoshi bino, kushii bu muntu akupila lupunga; **27** anka nangipaa mbidi yande na neyikasha bupika, kutshiina kwa'shi kunyima kwa kulambukisha bangi, nankeekala ami nabene shii mukanyiibwe.

10 Mwanda ntankyebe'shi nwakutwa kushinguula, bakwetu, eshi ba-she-tu babaadi booso bwabo muushi mw'ekumbi, na'shi booso bwabo babakidiile mu meema a kalunga, **2** na'shi booso bwabo babaadi

1 KODINDA 10

babatshishiibwe bwa Mose mwikumbi na mu meema a kalunga, **3** na'shi booso bwabo babadiile mwiita umune wa mu Kikudi, **4** na'shi booso bwabo babatomene kitomwanga kimune kia mu Kikudi, mwanda babatomanga ku lubwebwe lwa mu Kikudi lubebalondanga: na lubwebwe lubaadi Kidishitu. **5** Anka Efile Mukulu tamusangale na be bungi ba munkatshi mw'abo, mwanda babapone mu kabaaka. **6** Aku namu yino mianda yibakitshikile bu kilesheesho kwatudi'twe, biatusha kwikala na lwabi lwa bintu bi bubi, bu bibaadi baaba namu na lwabi. **7** Tanwikalanga namu balangwidi ba mankishi bu bangi ba munkatshi mw'abo, bu biabidi bifundwe'shi: «Mwiilo ubashaleele bwa kudia na kutoma, ngi beebwa bwa kwasha maasha»^(A). **8** Tatukitanga lukyebanokyebano nya, bu bangi ba munkatshi mw'abo babakitshiine lukyebanokyebano, na babapone kwifuku dimune bantu binunu makumi abidi na bisatu. **9** Tatutompanga Kidishitu, bu bibamutompele bangi ba munkatshi mw'abo na babayipayilwe na manyoka. **10** Tanuununanga, bu bibaununwine bangi ba munkatshi mw'abo na babayipayilwe na lubutula. **11** Aku namu, biabia bintu bioso bibebakitshikiile bu bileshesho, na bibafundjilwe bwa kwitudimuna, atwe babafikilwa na nfudiilo a bipungo. **12** Biabia,

(A) Kikatukilo 32. 6.

yawa amono'shi mwimane, adimukye tala apona. **13** Takwi kitompwanga su nkimune kitakibenufikiile kishii kiikale kitompwanga kia bantu booso; n'Efile Mukulu nga kishima, shakakumiina'shi nutompiibwe kukila bu-kome bwenu, anka ku kutompiibwa akalumbuula nfudiilo [aako] bianudia kumona bia kwikukambila.

14 Ngi pa mwanda kinyi, bakumiinwe bande, suukayi lulangwilo lwa mankishi. **15** Naakula bu kwi bantu be na binangu: atayi'nwe banabene kitshibilo ku biabia biangakula. **16** Kipulu kia mwabi kiatutumbwila [Efile Mukulu], ta mbu-umune bwa mase a Kidishitu su? Mukate watutshokola, ta mbuumune bwa mbidi ya Kidishitu? **17** Mwanda atwe be bungi twi mukate umune, mbidi yimune, mwanda atwiabeena atwe booso peenda ku mukate umune. **18** Talayi kalolo [beena] Isalele ku mbidi: baaba abadi bitapilo tabe mu bu-umune na meesa a kilambwilo su? **19** A biabia naakula kinyi? Bu'shi, kintu kitapilwe nkishi kii bu kintu su? Sunga'shi nkishi e bu kintu su? **20** Nyaa, anka bintu biabalambula kwi beena maumbo, abebitapilaa bikudi bibi t'Efile Mukulu nya: aku namu ntankyebe'shi nwayikala mu bu-umune na bikudi bibi. **21** Tanwi balombeene kutoma kipulu kia Mfumu na kipulu kia bikudi bibi; tanwi balombeene kukumbana ku meesa a

Mfumu na kukumbana ku meesa a bikudi bibi. **22** Atoolomona mukao wa Mfumu su? Twibamukile bukome su?

23 Bintu bioso bi bulungantu, anka bintu bioso tabikwasha; bintu bioso bi bulungantu, anka bintu bioso tabiyibaka. **24** Muntu takimbanga buwa bwaye'ye nabene, anka akimbe bwa mungi. **25** Diayi kioso akipaniibwa kwisawo dia nyema, kushii kwipusha mwanda su ngumune pa mwanda wa muntu e munda: **26** «mwanda nsenga ngia Mwanana, na kioso kii mwanka»^(A). **27** Aku namu su muntu a ku bashii bakumiine enwitanyina bwa nkadia kwaye, n'anwe nwakumiina kwikwenda, diayi kioso kiabenutuudila kushii kwipusha mwanda su ngumune pa mwanda wa muntu e munda. **28** Anka su muntu enulungula'shi: Kino nkilambulwe bu kitapilo, — tanwikidia-nga pa mwanda wa yawa benudimusha, na pa mwanda wa muntu e munda. **29** Aku namu naakula'shi: muntu e munda, shi moobe, anka e mwa mungi; mwanda bulungantu bwande abutshibilwa kiimu bwakinyi kwi muntu e munda mwa mungi? **30** Su'mi naadi na kutumbula [Efile Mukulu], bwakinyi natopekiibwa pa mwanda wa kintu kiandji na lutumbu? **31** Biabia sunga nwadia, sunga nwatoma, sunga kioso kianudia kukita, kitayi bioso pa mwanda wa ntumbo y'Efile Mukulu.

(A) Lono 24. 1.

32 Tanwikalanga bu kikokoshi sunga nkwi beena Yuda, sunga nkwi beena Ngidiki, sunga nkwi kakongye k'Efile Mukulu; **33** bu biandji'mi namu nasangasha booso mu bintu bioso, kushii kukimba bwande buwa ami nabene, anka bwa bantu be bungi, biabadia kupashiibwa.

11 Ngambuleyi'mi, bu biandji'mi mwa-
mbule Kidishitu.

2 Aku namu ami nenutumbisha pa mwanda anuntentekyesha mu bintu bioso, na bianudi balame malambukishi [nka] bu binenupeelee anka. **3** Anka nankyebe nuwukye'shi mutwe⁽¹⁾ wa mulume ooso, nyi Kidishitu, na'shi mutwe wa mukashi, nyi mulume, na'shi mutwe wa Kidishitu, nyi Efile Mukulu. **4** Mulume ooso atekye sunga atemuka mmubwikile mutwe waye, apeelesha mutwe waye; **5** Na mukashi ooso atekye sunga atemuka, shi mubwikile mutwe waye, apeelesha mutwe waye, mwanda bi pamune na mukashi mukuule kapweeto. **6** Mwanda, su mukashi tamubwikile mutwe waye, bamukuule mpaa na nyene. Anka su bi buufu bwa mukashi kwikala na nyene yitshibiibwe sunga kwikala na kapweeto, biabia abwikile mutwe waye. **7** Mwanda mulume, paaye kwikala efwanika na bu ntumbo y'Efile Mukulu, ta mulombeene kubwikila mutwe nya; anka mukashi nyi ntumbo ya mulume. **8**

(1) mutwe nyi mfumu. Otale na mu Efeso 1. 22 na Kolosai 1. 18.

Mwanda mulume tamutuukye kwi mukashi, anka mukashi [ngi mutuukye] kwi mulume; **9** mwanda mpaa na mulume tabapangilwe ku mwanda wa mukashi, anka mukashi ngi bapangilwe ku mwanda wa mulume. **10** ngi bwakinyi mukashi, pa mwanda wa bamwikeyilu mulombeene kwikala na kitundwilo ku mutwe waye akileshe matalwa aadi mukookyele. **11** Biabia namu mukashi te kwanka kushii mulume, sunga mulume te kwanka kushii mukashi, mu Mfumu; **12** mwanda bu bi mukashi mutuukile kwi mulume, nka biabia namu mulume e na muwa [pa kutaa-ndwa] kwi mukashi; anka bintu bioso abituu-kila kwi Efile Mukulu. **13** Tshibayi mwanda anwe banabene: mbilombeene mukashi ateka [Efile Mukulu] shi mubwikile mutwe waye? **14** Bupangilo bunabene bwa bantu tabwinulambukisha'shi, su mulume e na nyene yi bula nyi mbuufu bwaye su? **15** Anka su mukashi e na nyene ila nyi ntumbo yaaye, mwanda nyene yibamupeelwe bu kibwikilo. **16** Anka su muntu akyebe kwela mpaka, atwe tatwi na kipikwa kii biabia sunga ntukongye tw'Efile Mukulu.

17 Aku namu, pa kukamika yino mianda, ntanenutumbisha'mi, — mwanda anwibuungu, kushii bwa kupeta kwenu, anka bwa kutamisha kwa bubu. **18** Mwanda, kwibedi panwibuungu mu kakongye, nampusha

abaakula'shi, munkatshi mwenu mwi kwi-tshibuula, n'ami nebikumiina na kwitshiinta; **19** mwanda mbilombeene namu'nyi kwekala tusaka tusaka munkatshi mwenu, bwa'shi baaba bakanyiibwe batundudiibwe munkatshi mwenu.

20 Biabia panwibuungu pamune, tambwa kudya kidiibwa kia Fumwetu nya: **21** mwanda paanudi, muntu ooso mubadiile kudia kiaye kidiibwa kia kiolwa, na mungi e na sala, mungi namu akolwa [malofu]. **22** Biabia anwe tanwi na mashibo a kudiila na kutomena su? Su anupeesha kakongye k'Efile Mukulu, na kukwatshisha baaba bashii na kintu buufu? Nankenulungula kinyi? Nenutumbishe su? Mu biabia ntanenukumbisha'mi. **23** Mwand'ami natambwiile kwi Mfumu kiakia'nyi kinanenukumbishe: Ngi kwamba'shi Mfumu Yesu, bufuku bubabamulubwile, baatshile mukate, **24** na kunyima kwa'ye bapu kutumbula [Efile Mukulu], beutshokwele aakula'shi: «Ino nyi mbidi yande ayipanyibwa ku mwanda wenu; kitayi bino bwa kuntentekyesha.» **25** Anka biabia namu baatshile kipulu, kunyima kwa kudia, akula'shi: «Kino kipulu nyi nkilombeeno kipya mu mase ande: kitayi bino, misusa yoso yanukekitomo bwa kuntentekyesha.» **26** Mwanda misuussa yoso yanudi mukate na yanutomo kipulu, anuwukiisha lufu lwa Mfumu mpaa na pakafika.

27 Bino namu yawa ooso adi mukate sunga atomo kipulu kia Mfumu mu kipaso kishii kikumbane akeekala mupiile ku mwanda wa mbidi na wa mase a Mfumu. **28** Anka muntu ooso etoompe aye nabene, na biabia adie mukate na atome kipulu; **29** mwanda yawa adi na kutoma, kushii kushinguula mbidi, adi na atomo kiimu kiaye'ye nabene. **30** Ngi bwa kinyi be bungi mbabofule na be na masungu munkatshi mwenu, na be bungi mbalaale [tulo twa lufu]. **31** Anka su atwitaluula atwe banabene, taatukatshibilwa kiimu. **32** Anka su tubatshibilwa kiimu, atunyokiibwa na Mfumu, bwa'shi tatwikalanga bapiishiibwe na ba pa nsenga. **33** Bino, bakwetu bande, panwibuungu bwa kudya, nwiyindjishene muntu na muntu; **34** su kwi muntu apusha sala, akadie kwaye, bwa'shi tanwibuunganga bwa kutshibilwa kiimu. Aku namu, pa bitale yingi mianda yaya, nankeyilumbuula panakafika kwanudi.

12 Aku namu, pa bitale [fubilo] a Kikudi e, bakwetu, ntankyebe nwekala bapamine. **2** Anuwuku'shi, panubaadi [beena] maumbo, nubaadi batwelelele mu mankishi ashaakula, mupuunda biba'adi enumune. **3** Ngi bwa kinyi nenuwukisha'shi, takwi muntu akwakula mu Kikudi-e-Selele'shi: « mulwa kwi Yesu »; na takwi muntu akwakula'shi « Fumu Yesu » su ta mu Kikudi-e-Selele.

4 Biinyi biabia kwi bia buuntu bilekeene bia lusa, anka Kikudi nkimune: **5** na kwi kwilekeena kwa mifubo, anka Mfumu ngumune; **6** na kwi kwilekeena kwa fubilo, anka Efile Mukulu ngumune afubu na booso mu bioso. **7** Aku namu muntu ooso mupeebwe Kikudi bwa'shi fubilo amwekwe bwa bukwashi bwa booso. **8** Mwanda, Kikudi mupe mungi bishima bia bukalabwino; kwi mungi namu bishima bia kiwukilo, mupuunda Kikudi kimune; **9** nakwi mungi namu lukumiino, anka kwi Kikudi kimune; na kwi mungi biabuuntu bia lusa bia kupaasha masungu, nka kwi Kikudi kimune; **10** na kwi mungi kukita kwa bilengyeleshi; na kwi mungi butemuki; kwi mungi kushinguula kwa bikudi; na kwi mungi ndjimi ya bipaso bilekeene; na kwi mungi namu kupatuula kwa ndjimi. **11** Anka peenda Kikudi kimune ngi akifubu mu mianda yoso; kiabilanga bantu palapala biabia bu mwakikyebela. **12** Mwanda anka bu bi mbidi ngimune na yii na biina mbidi bi bungu, anka biina mbidi sunga biayikala bi bungu, bi mbidi yimune, bino namu nyi bi Kidishitu. **13** Mwanda'nyi atwe booso tubabatshishii-bwe mu Kikudi kimune bwa kwikala mbidi yimune, su [kwekala] beena Yuda, su beena Ngidiki, su mbapika, su balungantu; na twibatomeshiibwe atwe booso bwa bu-umune bwa Kikudi kimune. **14** Mwanda namu mbidi

ta nkiina mbidi kimune, anka [mbiina mbidi] bi bungi. **15** Su lwao lwakula'shi: Mwanda ami ntshii eyaasa, ntshii kiina mbidi, pa mwanda wa biabia ta nkia ku mbidi su? **16** Na su etwi diakula'shi: Pa mwanda ami ntshii eyiso, ntshii kiina mbidi, pa mwanda wa biabia ta nkia ku mbidi su? **17** Su mbidi ishima yekala eyiso, a mpushisho ekwikala kunyi? Na su yoso ibaadia kwikala mpushisho, kunuunka kubaadia kwikala kunyi? **18** Anka binobino Efile Mukulu batuudile biina mbidi, — kipindji na kipindji kioso, — mu mbidi, bu mubakyebele. **19** Aku namu, su bioso bibaadia kwikala kiina mbidi kimune, a mbidi yibaadia kwikala kunyi? **20** Anka binobino biina mbidi bi bungi, anka mbidi, ngimunenka. **21** Eyiso tadiakwamba eyaasa'shi: Ntshi n'obe lukalo; sungwa namu mutwe walungula ngao'shi: Ntshi nenu lukalo; — **22** Anka biini biabia biina mbidi bia ku mbidi abimweka bu bikile kubofula, bi na mufubo; **23** na biina mbidi bia ku mbidi biatumono bu bi na kineemo kipeela, atwibifwadika kineemo kikile bukata; na biina mbidi bietu bishii buwa atwibilumbuula bikile, **24** kutala'shi biina mbidi bietu bi buwa tabii na lukalo [lwa kulumbuulwa]. Anka Efile Mukulu bakitshiine mbidi na kupa biabia [biina mbidi] bikutshikwe kineemo kikata, **25** bwa'shi mu mbidi tamwikalanga kwi-tshibuula, anka biina mbidi bikale abileleena

mumune. **26** Su kiina mbidi kimune akifwambuka, bioso biina mbidi abifwambuka nakio; su kiina mbidi kimune akitumbishiibwa, bioso biina mbidi abisepeela nakio. **27** Aku namu nwi mbidi ya Kidishitu, na biina mbidi biaye muntu p'aye muntu p'aye. **28** N'Efile Mukulu batuudile bangi mu kakongye: — kumpala mbatumibwa, dia kabidi mbatemuki, dia kasatu mbalambukishi bakata⁽¹⁾, kunyima mbilengyeleshi, akupu mbia buuntu bia lusa bia kupaasha masungu, bia bukwashi, bia kuludika, bipaso [bilekeene] bia ndjimi. **29** A booso mbatumibwa su? Boso mbatemuki su? Boso mbalambukishi bakata su? **30** Boso abakita bilengyeleshi su? Boso beena bia buuntu bia kupaasha masungu su? Boso abaakula mu ndjimi su? Boso abapatuula [ndjimi] su? **31** Biabia yikalayi na lukalo lwa bia buuntu bikile bukata: na dingi nenuleesha eshinda di buwa bukabe.

13 Su naakula mu ndjimi ya bantu na ya bamwikeyilu, anka nankutwa kifulo, ne bu kilonda kii ngono sunga bu lubembo alutende. **2** Na su ne na butemuki, na'shi nashinguula mianda yoso yifwame na kiwukilo kioso, na'shi ne na lukumiino looso mu kipaso kikumbeene kutentula miengye, anka su ntshii na kifulo, ntshii kintu'mi. **3** Na sunga naabila bintu biande bioso mu bia

(1) Sunga shi: Ba kapotwe.

kudia, na'shi natuusha mbidi yande bwa'shi ngikale mushiikwe kaalo, anka su ntshii na kifulo, biabia tabinkwasha nya. **4** Kifulo kii na lwishiinko lukata; nkiwule ndaa na bu-muntu; kifulo takii na kiuutu; kifulo takii na kwimona⁽¹⁾; takitatulaa nya; **5** takikitaa mwanda ushiulombane; takikimbaa buwa bwakio; takikwataa suungu; takibadikila [muntu] bubu; **6** takisangala na mianda yilube, anka akisepeelaa pamune na mianda y'eyendo; **7** akitadiila bioso, akikumiina bioso, akikulupilaa bioso, akikankamanaa [mu] bioso. **8** Kifulo takifudilaa⁽²⁾ nya. Aku namu matemuki e kwanka su? Aakafudiila. Kwi [kwakula kwa mu] ndjimi su? Akukaleka. Kwi kiwukilo su? akikafudiila, **9** Mwanda atuwuku nka kipindji, na atutemukaa nka kipindji; **10** anka apakeekala kiakia kikumbane kibafiki, kiakia kilobeke akikafudiila, **11** Panandji bu mwana, nandjiakula nka bu mwana, nanangushenanga nka bu mwana, natentekyeshanga nka bu mwana; patandji bu muntu, bioso bia bu mwana bibayimana. **12** Mwanda binobino atumweena mu lumweno lwi lulembalemba, anka akwa [atukemonena] mpala na mpala; binobino nanguku anka kipindji, anka akwa nankawuka kalolo nka bu biandji muwukii-bwe. **13** Aku namu binobino kubashaala bino

(1) Sunga shi: kwineemeka, kwituumbisha. — (2) Sunga'shi: takifwiiya.

bintu bisatu: lukumiino, lukulupilo, kifulo; anka kikile bino bukata, nyi nkifulo.

14 Kimbayi [bia kupeta] kifulo, abilayi ngofu bia-buuntu bia Kikudi, anka bikisheki she kia kutemuka. **2** Pa mwanda yawa aakula mu dingi edimi, talungula bantu nya, anka [alungula] Efile Mukulu, mwanda takwi muntu amupusha nya; anka mu kikudi aakula mianda yifwame. **3** Anka yawa atemuka alungula bantu bwa kwibeebaka, na kwibakankamika, na kwibasaamba. **4** Yawa aakula mu dingi edimi eyibaka'ye nabene; anka yawa atemuka ayibaka kakongye. **5** Aku namu nandidi'shi booso bwenu nwakule mu ndjimi; anka bikisheki she anwe kutemuka; anka yawa atemuka mmukile yawa aakula mu ndjimi bukata, anka su mukutwe kupatuula, bwa'shi kakongye kapete bia kwibakiibwa. **6** Na binobino, bakwetu, su nafika kwanudi nkwete kwakula mu ndjimi, abikenukwasha ku kinyi, kushii peekale'shi nenulungula ku kifumbulwe, sungwa ku kiwukilo, sungwa ku butemuki, sungwa ku lulambukiisho? **7** Mbimune na bintu bishii na muwa abituusha eunga⁽¹⁾, sungwa kapudi⁽²⁾, sungwa luseese, su tabituusha mayi elekeene, nkipaso kinyi kiabakatuundula kiakia akiyimbi kapudi ka mulengye sungwa [kiakia] akiyimbi luseese? **8** Mwanda'nyi, su mpungi atuusha

(1) Sunga'shi: Eyi. — (2) Sunga'shi: Mulengye.

eyi dishii dishikukye, a nnani akelumbuula bwa ngoshi? **9** Bi pamune n'anwe, n'edimi dimune⁽¹⁾, su nwakutwa kwakula mwisaambo awupushika, nkipaso kinyi akikawukiibwa kiakia akiakulwa, mwanda anukaakula mu lupunga? **10** Kwi mishindo yansha nguwuku bungi ya miakulo⁽²⁾ pano pa nsenga, na takwi su ngumune wa ku yaya miakulo ukutwe eyi adipushika nya. **11** Biabia su tanguwuku mwamwa amuyiila ngisaambilo, nankeekala bu mwenyi ku meeso a yawa aakula, na yawa [namu] aakula akeekala bu mwenyi kwandji. **12** Biabia anwe namu, pa mwanda'shi anwabila ngofu [kwikala na] bia-buuntu bia Kikudi, kimbayi bia kwibiikala ngofu bwa kwibakii-bwa kwa kakongye. **13** Ngi bwakinyi, yawa aakula mu ndjimi atekye bwadia kupatuula. **14** Mwanda su nantekye [luteko] mu ndjimi, kikudi kiande akitekye, anka kinangu kiande kii bisumanga. **15** Biabia kia kukita nkinyi? Nankatekye na kikudi, anka nankatekye namu'nyi na kinangu; nankayimbi na kikudi, anka nankayimbi namu'nyi na kinangu. **16** Bisumanga, su bwele mwabi na kikudi, a yawa e mu mbalo ya muntu a bisumanga akaakula naminyi'shi: Amene ku lutumbu lwobe [lotumbula Efile Mukulu], mwanda tawuku kioakula? **17** Mwanda'be, mwiendo,

(1) Ni nkwamba'shi: Kwakula n'edimi dienu. — (2) Sunga'shi: ngisaa- mbilo.

otumbula bi buwa, anka mungi tamukanka-mikwe nya. **18** Nantumbula Efile Mukulu bu biangakula mu ndjimi kwinukila anwe booso , **19** anka, mu kakongye, nemukumiine ngofu kwakula bishima bitano na kinangu kiande, bwa'shi ndambukishe namu bangi, pa mutwe pa bishima binunu ekumi mu ndjimi.

20 Bakwetu, tanwikalanga bu baana bakinga mu mpushiisho yenu nya, anka bwa bulamalama yikalayi baana bakinga, anka, mu mpushiisho yenu, yikalayi bantu bakulu. **21** Mbifundjiibwe mu mwiiya'shi: « nyi mu ingi ndjimi na ku milomo yenyi kwankesaamba na uno mwiilo; na sungwa mbiabia, tabankantemeesha nya, abiamba Mwanana »^(A). **22** Mu kipaso kia'shi ndjimi ngiikale bu kitundwilo, kushii kwi baaba abakumiina, anka kwi bashii beena kukumiina; anka butemuki [nyi nkitundwilo], ta nkwi bashii beena kukumiina, anka kwi baaba abakumiina. **23** Biabia su kakongye kooso kashima kabebuungu pamune⁽¹⁾, na'shi booso abaakula mu ndjimi, na su mwatwela bantu ba bisumanga sungwa bashii beena kukumiina, tabakaakula'shi nwibapawukye moombe su? **24** Anka su booso bwabo [namu] abatemuka, na [su] mwatwela shii mwina kukumiina kampaanda sungwa mungi muntu a bisumanga, abamutshokola

(A) Esaya. 28. 11-12. — (1) Sunga'shi: Pa mbalo yimune, tala Kipindji 11 20.

kwi booso, [na] atshibilwa kiimu kwi booso : **25** bioso bifwame mwishimba diaye bibatuukila patooka; na biabia pakapona akupile mpala yaaye paashi, akalangwila Efile Mukulu, na kuwukisha booso'shi, Efile Mukulu e munkatshi mwenu eyendo.

26 Biabia kia kukita nkinyi, bakwetu? panwibuungu pamune, ooso a kwanudi e na lono, e na lulambukiisho, e na ndjimi, e na kifumbulwe [kwi Efile Mukulu], e na kipatuluwilo: abituungu bioso bikitshikye bwa kwibaka. **27** Na su muntu aakula mu ndjimi, kwikale [bantu] babidi, sunga kwiinyi kutenteka basatu, [abaakula], [na] muntu na muntu aakule pa kiaye kipindji, kwikale mungi namu apatuula; **28** Anka su takwi muntu a kupatuula, aumiine mu kakongye, na esaa-mbe kwadi'ye nabene na kwi Efile Mukulu; **29** na'shi batemuki baakule, babidi sunga [beeni] basatu, na bangi namu bebitaluule; **30** na su akwikalanga kifumbulwe kibabafumbwila mungi muntu mushaale, abituungu yawa a kwibedi aumiine. **31** Mwanda nwibalombeene kutemuka ku umune umune, bwa'shi booso bayiye na'shi booso beekale bakankamikwe. **32** Na bikudi bia batemuki bi muushi a mata-lwa a batemuki⁽¹⁾. **33** Mwanda'shi Efile Mukulu ta [Efile Mukulu] a kafuutakanyi nya, anka nga kufukama, bu bi mu tukongye twoso twa

(1) Sunga'shi: Abikookyela nka batemuki.

ba santu.

34 Bakashi beenu baumiine mu tukongye, mwanda tambapeebwe matalwa a kwakula nya; anka beekale bakookyele, bu abibiaakula namu'nyi mwiiya. **35** Na su abakyebe kwiya kintu, bayipushe balume baabo banabene [ku mashibo] kwabo, mwanda bi buufu bwa mukashi kwakula mu kakongye.

36 Eyi di'Efile Mukulu dibabangiile kwanudi, su ndjifikye nka peenda kwanudi'nwe bupenka su? **37** Su muntu apwandjikisha'shi mmute-muki sunga'shi e na Kikudi, atuundule'shi mianda [ino] yanenufundjila ngiikale bu mulango wa Mfumu. **38** Na su muntu mmubulakane⁽¹⁾, eekale mubulakane **39** Biabia, bakwetu, yikalayi na lukalo ngofu bwa kute-muka, na tanushikiilanga bia kwakula mu ndjimi. **40** Anka abituungu'shi mianda yoso yikitshikye mu kalolo na kwilondeena mu mulongo.

15 Aku namu nenuwukisha, bakwetu, mukandu wi buwa uneenulambukii-she, wiinyi namu ubanutambwile, na mwinyi mwanudi, **2** ku wiinyi'wo namu nkwanudi bapashiibwe, su anukwata pe poo eyi dineenulungwile, nka pekale'shi nwibakumiine bisumanga. **3** Mwanda nemwinuwukishe kumpala kwa mianda yoso kiakia namu kinandji mutambule, eshi Kidishitu bafwile

(1) Sunga'shi: Mukutwe kuwuka.

bwa milwisho yetu, muyiile bifundwe, **4** na'shi, babamushiikile, na'shi basaangukile [ku bafwe] p'efuku dia kasatu, muyiile bifundwe; **5** na'shi bamwekyelwe meeso kwi Sefase, akupu nkwi balongi ekumi na babidi. **6** Kunyima babamumwene [mpaa na] kwi bakwetu bakile bungi bwa nkama itano pamune, ba munkatshi mw'abo be bungi bakii mpaa na muwa binobino, anka bamo bamo namu mbapwe kulaala tulo. **7** Kunyima babamumwene kwi Shake, [akupu] bamweka kwi batumibwa booso; **8** na kunyima kwa booso, bu kwi mwana a kabishi, bamwekyelwe namu kwandji. **9** Mwanda ne mukile bupeela a ku batumibwa, ami shi mupwandjikile kwitanyinwa bu mutumibwa, mwanda naandji mubingyebingye kakongye k'Efile Mukulu. **10** Anka pa mwanda wa buuntu bw'Efile Mukulu, ne bino biandji; na buuntu bwaye kwandji'mi tabubaadi bwa bisumanga nya, anka nemufube ngofu kwibakila abo booso, anka ta n'ami'ye, nyi mbuuntu bw'Efile Mukulu bwi n'ami. **11** Biabia sung'ami, sung'abo, atulungula mukandu wi buwa bino, n'anwe mbibanukumiina bianka. **12** Aku namu su Kidishitu balungudiibwa [mu mukandu wi buwa]'shi, — basaangukile munkatshi mwa bafwe, a biabia abiakula bamo munkatshi mwenu'shi takwi lusangukilo lwa bafwe naminyi? **13** Anka su kusaanguka kwa bafwe takwikudi,

Kidishitu namu tabasaangukile nya; **14** na su Kidishitu tabasaangukile, biabia bulungudi bwetu namu'nyi mbwa bisumanga, na lukumiino lwetu ndwa bisumanga; **15** na dingi tubasanganwa bu tumonyi twa madimi tw'Efile Mukulu, mwanda twibabwele bu-kamonyi bw'Efile Mukulu'shi, babushiishe Kidishitu ku bafwe, wiinyi ashii mubuushe su eyendo bafwe tabasangukaa. **16** Mwanda su bafwe tabasangukaa, Kidishitu namu tabasaangukile nya; **17** na su Kidishitu tabasaangukile, lukumiino lwenu ndwa bisumanga, nukii mu milwisho yenu: **18** biabia baaba namu bapwe kulaala tulo mu Kidishitu mbashimine. **19** Su, peenda bwa uno muwa twi na lukulupilo mwi Kidishitu, twi ba malwa kukila bantu booso.

(**20** Anka binobino Kidishitu basangukile munkatshi mwa bafwe, mbibedi bia baaba balaale tulo. **21** Mwanda biabia bii lufu ndutuukile kwi muntu, nyi'nka namu kwi muntu akutuukila lusaangukilo lwa bafwe; **22** mwanda bu bi mu Adama bantu booso abafu, bi mumune namu'nyi mwi Kidishitu booso abakekashwa na muwa; **23** anka muntu ooso mu mulongo waye'ye nabene: bibedi [bia ku biumbulwanga], Kidishitu; akupu mbaaba beekale ba nKidishitu, pa kufika kwaye; **24** akilondo nyi nfudiilo, pakapudisha kutuula bufumu kwi Efile Mukulu Yaya, pakapwa kumwesha makalanga ooso bisumanga, na

kwikala kwa na matalwa kooso, na bukome booso. **25** Mwanda abituungu abikale mpaa na pakeekala mwashine beshikwanyi booso muushi mwa ngao yaaye: **26** mwishikwanyi a nfudiilo akashimishwa, nyi ndufu. **27** Mwanda « aye baashina bintu bioso muushi mwa ngao yaaye »^(A). Aku namu, paakula'shi bintu bioso bibaashinwa, mbimwekwe patooka'shi nyi nkukaasha yawa wiinyi mumupe matalwa a kwashina bintu bioso. **28** Anka apakeekala bintu bioso bibaapu kumukookyela, paapa namu Mwana nabene akakookyela yawa mumupe matalwa a'shi bintu bioso bimukookyele, bwa'shi Efile Mukulu ekale [bushima bwa] ooso mu bioso.)

29 Su ta mbiabia, a nkinyi akikakitshi baaba babatshishiibwe bwa bantu bafwe, su bafwe tabakukuma kusaanguka? Bwakinyi namu mbabatshishiibwe ku mwanda wabo? **30** Bwakinyi namu'nyi atwe, atwipimi mu mpokye⁽¹⁾ ku kipindji kioso? **31** Ku kwikulupisha kwandji nako mwi Kidishitu Yesu Fumwetu ku mwanda wenu, nkwete kufwa efuku dioso. **32** Su, [bwa kwaakula] mu kipaso akiakulaa bantu, ku Efeso nandwile ngoshi na nyema [yi bukyelo], makasa kinyi andji nao mwanka su bafwe tabasangukaa? « Tudyé na tutome, mwanda malooba atufu »^(B). **33** Tanu-dimbibwanga: makuuku e bubi aalwishaa

(A) Lono 8. 6. — (B) Esaya. 22. 13. — (1) Sunga'shi: mu masaku.

bipikwa bi buwa. **34** Pasukayi [na kukita] kwa mianda yilulame, na tanukitanga milwisho nya; mwanda bangi [bantu] tabawuku Efile Mukulu nya, nenulungula bianka bwa kwi-nukwatshisha buufu.

35 Anka mungi muntu akaakula'shi: A bafwe abasaangukaa naminyi na yiinyi mbidi yabakafika nayo mbidi kinyi? **36** Mulotakane'be! kiakia kiokunu takibanda kwikala na muwa⁽¹⁾ pakishii kifwe nya; **37** na pabitale kiini kiokunu, tokunu mbidi yaya ayikeekala nya, anka lutete bisumanga, lwa poondo, bu bialudi, sunga [lutete] lwa yingi mbio yoso; **38** anka Efile Mukulu elupa mbidi mwadi mukyebele, na [apa] lutete looso lwa ku mbio mbidi yaalo yinabene. **39** Bidi yoso tayi mumune nya; anka ingi ngia bantu, ingi namu ngia nyema, ingi ngia tooni, ingi ngia mishipa: **40** na kwi mbidi ya mwiulu na mbidi ya pa nsenga; anka kilekeene nyi ntumbo ya [mbidi ya] mwiulu, na kilekeene nyi ntumbo ya [mbidi ya] pa nsenga; **41** ntumbo ya nguba yi biayo, na ntumbo ya mweshi yi biayo, na ntumbo ya nyenyeni yi biayo, mwanda lwenyenyi lumune ndwilekeene na lungi lwenyenyi ku ntumbo. **42** Bino namu nyi bii lusaangukilo lwa bafwe: [mbidi] ayikuniibwa mu kunyanga, ayisaanguka kushii kunyanga; **43** ayikuniibwa kushii kineemo,

(1) Sunga'shi: Takipenaa.

ayisaanguka na ntumbo; ayikuniibwa mu kubofula, ayisaanguka na bukome; **44** ayikuniibwa mbidi ya bupangwa⁽¹⁾, ayisaanguka mbidi ya mu Kikudi. Su mbidi yikwanka ya bu kipangwa, yingi yi kwanka namu ya ku Kikudi. ; **45** nyi biabidi namu'nyi bifunde'shi: «Adama muntu a kwibedi bekeele muntu e na muwa»^(A), Adama a kunyima, [bu] kikudi akipaana muwa. **46** Anka kiakia kii ku Kikudi ta nakio kia kwibedi nya, anka kiakia kia bupangwa; kunyima ngi kiakia kii ku Kikudi. **47** Muntu a kwibedi mbamutuushe ku nsenga, — lufuufi; muntu balondo bu a kabidi mmufikye mwiulu. **48** Nka bino bii yawa e bu lufuufi, ngi bii na baaba be bu lufuufi; na bino bii uno a mwiulu, ngi bii na baaba ba mwiulu. **49** Na bu bibatufwadile efwanika dia yawa e bu lufuufi, atukafwala namu'nyi efwanika dia yawa a mwiulu. **50** Aku namu naakula bino, bakwetu, [ami'shi] mbidi na mase tambilombeene kupiana bufumu bw'Efile Mukulu nya, na'shi kunyanga namu takupianaa kuushi nyanga nya⁽²⁾.

51 Talanga, nenulungula kifibwe: Atwe booso tatukalaala tulo nya, anka atukeekala booso baaluulwe: **52** mu kapindji kapeela, mu kipopwelo ki'eyiso, pa mpungi a ku

(A) Kibangilo 2. 7. — (1) Sunga'shi: Mbidi ya bu muntu. — (2) Sunga kwamba'shi: kunyanga takupianaa kukutwa kwa kunyanga nya.

nfudiilo, mwanda mpungi ayikadila, na bafwe abakasaanguka bashabanyanga, n'atwe, atukeekala baaluulwe. **53** Mwanda abituungu'shi kino akinyangaa kifwale kuushinyanga, na'shi kino akifwiya kifwale kuushifwa. **54** Aku namu kiakia akinyanga pakikafwaala kuushinyanga, na'shi kiakia akifwiya kibafwala kuushifwa, paapa ngi apakakumbana eyi difuundjibwe'shi: «Lufu babeluminyi pa kwiluobesha»^(A). **55** «Obe lufu, a munuungi oobe wi kwikunyi? obe lufu, a ngobesha yobe yi kwikunyi?»^(B). **56** Aku namu munuungi wa lufu, nyi mulwisho; na bukome bwa mulwisho, nyi mwiiya. **57** Anka Efile Mukulu nga kutumbula, aye etupeyaa ngobesha kwi Fumwetu Yesu Kidishitu! **58** Bino, bakwetu bande bakumiinwe, yikalayi baniingye pe poo, bashabasaanishwa, nukishekishe kufwimisha mufubo wa Mfumu, nuwukye'shi mufubo wenu ta ngwa bisumanga mu Mfumu nya.

16 Aku namu pa bitale mwanda wa lupungo [alukitwa] bwa ba santu, bu biandji mwibikamikile tukongye twa mu Ngalateya, ebikiteyi, anwe namu. **2** Abituungu'shi efuku dioso dia kumpala dia lubingo, muntu na muntu ooso a kwanudi atuule ku lupese ku shibo yaaye, alamanga mupuunda biadi mupete, bwa'shi, pankeekala mufikye, takukitshikanga'nyi paapa lupungo. **3** Na

(A) Esaya. 25. 8. — (B) Osey. 13. 14.

pankeekala kwakwa, baaba banukasaangula, nankebatuma na mikanda, bwa kutwala bukwashi bwenu ku Yelushalema. **4** Na su biakumbana'shi ami nabene nekwende, abakenda n'ami. **5** Aku namu nankafika kwanudi ami basambuka mu Masedwane, mwanda nasambuka mu Masedwane; **6** panginyi nankashaala mafuku apeela munkatshi mwenu, sunga pangi kukisha munkatshi mwenu mieshi ya mashika, bwa'shi nunshindjikile kooso kwankenda; **7** mwanda ntankyebe kwinumona binobino mu lukilo nya, mwanda nankulupila'shi nankashaala n'enu munda a mafuku, su Mfumu bakumiina. **8** Anka nankashaala ku Efeso mpaa na ku Pentekoote. **9** Mwanda kibelo kikata na kiniingye kibanshitwiilwa, n'ako kwi balwishi⁽¹⁾ be bungi.

10 Aku namu, su Timotee afika, nutale bi buwa'shi ekale munkatshi mwenu kushii moo, mwanda afubu mufubo wa Mfumu nka bu'mi nabene. **11** Biabia muntu su ngumunenka tamupeeshaanga nya; anka mushindjikileyi mu kufukama, bwa'shi afikye kwandji, mwanda nemumutengyele na bakwetu. **12** Aku namu, pa mwanda utale mukwetu Apolose, nemumusendeele bikile bwa kwenda kwanudi na bakwetu, anka tambiiikale mu kikyebe ki'eshimba diaye bwa kwikufika binobino nya; anka akafika ku kipindji kiakamona

(1) Sunga'shi: Abalwiya n'etu.

nguba e buwa. **13** Pasukayi, kwatayi pe poo mu lukumiino; yikalayi bu [bantu] balume, enyisheeneyi. **14** Nka mianda yoso yikitshikye munkatshi mwenu mu kifulo.

15 Aku namu nenukankamika, anwe bakwetu'shi — (anuwuku shibo ya Setefanase'shi, n'ayo [biumbulwanga] bibedi bia mu Akayi, na'shi babepaanyine ku mufubo wa ba santu,) — **16** bianudia kukookyela, anwe namu, bantu be biabia mpaa na yawa ooso akwatshisheena ku mufubo na afubu. **17** Aku namu nasepeela bwa kufika kwa Setefanase, na kwa Folotina, na kwa Akayike, mwanda babatenteka ku kiakia kikutshikwe ku lupese lwenu; **18** Mwanda babayikamisha kikudi kiande mpaa na kienu: biabia tentekyeshayi [kushii kuluba] bantu be biabia.

19 Tukongye twi mu Ashii atwinwimuna. Akilase na Pidisila na kakongye [akebungila] mu shibo yabo, abenwimuna ngofu mu Mfumu. **20** Bakwetu booso abenwimuna. Eyimusheneyi booso muntu na muntu ku kwififyena kwa milomo kwi selele. **21** Lwimuno, lwa ku eyaasa diande'mi nabene, Mpoolo. — **22** Su muntu te na kifulo na Mfumu [Yesu Kidishitu], ediibwe mulwa. Malanata⁽¹⁾. **23** Buuntu bwa Mfumu Yesu Kidishitu bwikale n'enu! **24** Kifulo kiande kii n'enu booso bwenu

(1) Ni nkwamba'shi: « Fumu afiki », mwidimi dia Alameye.

1 KODINDA 16

mu Kidishitu Yesu. Amene.